

# Per susitikimą su Rimvydu Stankevičiumi visi pasijuto poetais

Kupiškėnai praėjusį pirmadienį, gegužės 20 dieną, turėjo unikalią galimybę nors trumpam atitrūkti nuo kasdienybės ir prisiliesti prie amžinųjų, sielą pakylančių gyvenimo akimirkų.

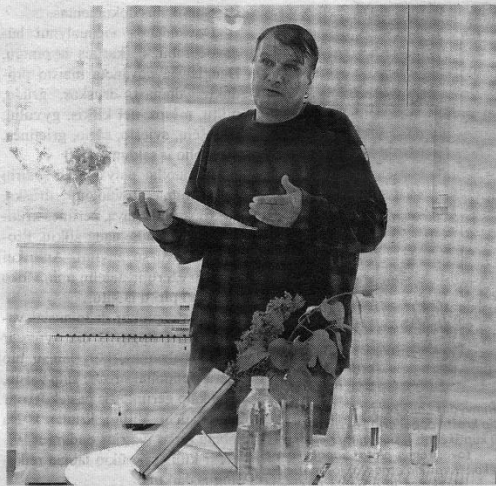
Tą dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje viešėjo ir savo kūrybą skaitė poetas, prozininkas, eseistas, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Rimvydas Stankevičius. Skambėjo Kupiškio meno mokyklos auklėtinų atliekama muzika.

**Banguolė  
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ**

## APIE RAŠYTOJĄ

Garbų svečią atlydėjo ir pokalbį su juo vedė Panevėžio apskritys Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Komunikacijos ir kultūros skyriaus specialistė Solveiga Dagė. Ši biblioteka kartu su regiono bibliotekomis įgyvendina renginių ciklą „Literatūros ir kino dienos bibliotekoje XV“ ir siekia supažindinti gyventojus su išsilimio, Valstybės kultūros ir meno premijomis apdovanotomis asmenybėmis bei jų kūryba.

Pasak S. Dagės, R. Stankevičius yra 16 knygų autorius. Pirmoji



Kupiškio viešojoje bibliotekoje viešėjo Nacionalinės meno ir kultūros premijos laureatas poetas, prozininkas, eseistas Rimvydas Stankevičius. Autorės nuotrauka

jo knyga pasirodė 1996 metais, o naujausia poezijos knyga „Isitvėrimai“, išleista 2023 metais.

Rašytojas 2022 metais gavo Nacionalinę meno ir kultūros premiją už klasikinę geną šiuolaikinėje poezijoje.

Jo knygos yra pelniusios visas įmanomas literatūrinės premijas, septynis kartus buvo įtrauktos į kūrėjų sąrašą knygų dvyliktuku.

2000 m. pagal Rimvydo Stankevičiaus inscenizaciją Nacionaliniame dramos teatre pastatytas

Sauliaus Mykolačio režisuotas spektaklis „Stop mašina“. 2002 m. drauge su kompozitoriumi Roku Radzevičiumi sukūrė roko operą „Juratė ir Kastytis“. Oratorijos „Sakurų prisiminimai“ libreto autorius (premjera Nacionaliniame Kau-no dramos teatre – 2014 m.). Rašo tekstus dainoms. Poezija versta į lenkų, švedų, suomių, anglų ir kitas kalbas, publikuota užsienyje išleistuose almanachuose.

Lietuvos rašytojų sąjungos narys – nuo 2004 m.

## APIE ŠIMONIS IR POEZIJOS ESME

R. Stankevičius atviravo, kad jį glumina, kai girdi vardijant visus tuos jo titulus.

„Atsiprašau už tuos titulus. Aš jų nesiekiu, ne pats aš juos sau skyriau. Išties žiaurokai skamba, bet ir aš jau ne tiek mažai nūgyvenau. Esu 51-rių. Tai per gyvenimą kaupėsi, kaupėsi viskas ir nelauk-tai jautiesi toks ordinuotas. Bet ne tai esmė. Nekreipkite į tai dėmesio“ – kalbėjo svečias.

Jis pažįsta, kad jo kelias į literatūrą prasidėjo nuo Kupiškio. Mat tik įstojęs į Vilniaus universitetą studijuoti lituanistikos, buvo su kitais studentais išvežtas į Kupiškio

rajo Šimonių kolūkj kasti bulvių. Tai buvo ir pažintis su nuostabia šio krašto gamta, Šimonių giria.

„Kaip poetas, kūrėjas Kupiškį lankausi pirmą kartą. Šiame mieste kaip žmogus esu buvęs. Lankau Lietuvos katalikų bažnyčias. Esu sau išsikėlęs tikslą visas jas aplankyti. Tai ir tikėjimo kelionės, ir nacionalinė kelionė. Taip geriau pamatai Lietuvą. Stilyčiau visiems politikieriams apvažiuoti visas Lietuvos bažnyčias. Daugiausia jie juk mato didmiesčius, o tikroji Lietuva yra kaimai“ – buvo įsitikinęs rašytojas.

Jis atskleidė ir savo į poeziją savitą požiūrį. Anot jo, ne taip svarbu titulai, populiarumas, premijos, ne taip svarbu rašyti eilėraščius, netgi ne taip svarbu juos skaityti. Svarbiausia su poezija gyventi kiekvieną dieną. „Poezijos pilna aplinkui, jei tik žmogus savyje įjungia tam tikrą registrą. Pavyzdžiui, eini, matai, kad šerškas nuo medžių yra paukščiui pakilus ir pajūti tą estezę (estezė sudaro du žodžiai – estetika ir ekstazė). Tai literatūrinė, apskritai meno aukštoji pajautos būsena.“

Kitas pavyzdys, kai stovi ant pilialkainio kvepiančio čiobreliais. Virš galvos virpa vieversys. Oras tarsi jektrintas. Stovi ten ir tau nieko daugiau nereikia.“

Nuketla / 9 p.

Atkelta iš 8 p.

„Tai yra poezija. Jei įpranti gyventi tame registre, tai ir knygų nereikia, esi turtingesnis.“

Žmogaus gyvenime labai reikia, labai stinga tos gėlmės. Galima pragyventi nuolat skubant, į nieką neįsiklausant. Aš pats dvidešimt trejus metus dirbau žurnalistu. Bėgau, skubėjau nematydamas net metų laikų kaitos. Žinau, daug tokių žmonių yra. Antai eina pro daugytinį kaštoną ir nežino, kad kaštonas žydi. Gyveni savo mikropasaulyje nepastebėdamas nei gamtos, nei grožio. Dievas netelpa į tą mikropasaulį. Toks gyvenimas nedaug skiriasi nuo kalėjimo“ – sakė R. Stankevičius.

Jis tvirtino, kad visą gyvenimą ieškojo kelių, kurie veda ten, kur giliau, plačiau. Vienas iš tų kelių yra tikėjimas, o kitas – menas. Visa tai atveria kelius į gyvenimo pilnatvę, gėlmę, grožį.

R. Stankevičius pateikė pavyzdį iš Vytauto Mačernio eilėraščių, kur poetas lyjant girdi, kaip plonoms kojytėm vaikšto lietaus lašeliai, kaip tas lietus sužadina jo fantaziją, pakylėja nuo kasdienybės.

Pasak svečio, gali būti ir kitas pavyzdys. Žmogus pabudęs ir pamatęs, kad lyja gali tik nusikeikti, kad vėl blogas oras ir tiek.

Taigi toks žmogus neturi įgūdžių kasdienybėje išvėlgti grožį, nemoka savyje įjungti to registro, kuris jį atvertų.

Pasak R. Stankevičiaus, pasaulis dėl to nesikeičia. Pats tu jį keiti. Tai, jo manymu, ir yra tas dalykas, ką galima šiame pasaulyje sau padovanoti. Tas grožis yra poezija, menas, vidinis pasaulis, tikėjimas, fantazija, svajonės.

## GIMTI SU ŽAIBO KIRČIU

S. Dagė paprašė R. Stankevičiaus papasakoti apie savo vaikystę, ankstyvos jaunystės laikotarpį, kuris prabėgo Elektrėnuose, kur lankė muzikos mokyklą, kur jį mokytojas ten vieną kartą buvo užrakinęs.

„Jūs esate sakęs, kad viename yra svarbi gimtanti kūrėji. Kokios buvo tos kūrybinio kelio užuomazgos, kokie prisiminimai iš mokyklinių metų?“, – kvietė renginio vedėja dar labiau atsiverti svečią.

R. Stankevičius sakė, kad dažnai išgiršta klausimą, ar poetu gimsta



Rašytoja Rimvyda Stankevičiūtę ir renginį vedė Solveiga Dagė, Panevėžio apskritys Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Komunikacijos ir kultūros skyriaus specialistė.

ma, ar tampama. Manęs, kad galutinio atsakymo nėra. Jei negimsi, netapsi, o jei gimsi, nebūtinai tapsi.

„Turiu tokių mistiškų pasakojimų iš savo ankstyvojo gyvenimo laikotarpio. Gimiau sausio 7 dieną 1973 metais. Tuo metu labai lijo, griaudė, žaibavo.“

Retai taip būna. Mama sakė, kad gimiau su žaibo kirčiu. Pri-buvėja, mamai įsiteikti norėdama, pasakė: „Garsus žmogus gimė.“ Juokinga dėl to garsumo. Lietuvoje tik Arvydas Sabonis yra garsus žmogus. Bet man, kaip poetui, labai gražus tas gimimas su žaibu.

Kitas pasakojimas buvo iš mano amžinatilgį tetos Elvyros, mamos sesers, prisiminimų. Ji buvo mokytoja. Aš, kai buvau gal šešerių, jos paklausiau, ar poetai yra dideli žmonės. Teta atsakė, kad jie didūs žmonės, jiems net paminklai statomi. Tai išgirdęs pasakiau, kad gerai, ir nubėgau.

Juokinga, bet kažkaip jau ruošiau sau kelionę į tai. Pats neprisi-menu, žinau iš kitų pasakojimų“, – tvirtino rašytojas.

R. Stankevičius papasakojo, kad į ledo ritulio treniruotes mokykliniais metais nenuėjo dėl to, kad jau nuo mažų dienų buvo pasiryžęs eiti prieš srovę. Nenuėjo ten dėl to, kad visi ėjo. Pradėjo mokytis muzikos mokykloje groti akordeonu. Žinoma, to labiau norėjo jo tėvai nei jis pats. Tikrai pasivirtino tėvų žodžiai, kad jis kada nors bus dėkingas muzikos mokyklai.

Šventa tiesa. Jis jai yra labai dėkingas.

„Manau, nerašyčiau taip gerai, jei ne muzikos mokykla. Juk poezija yra melodija. Ją reikia pajusti. Yra poetų, kurie rašo prasmingus eilėraščius, bet jie neskamba. Melodiją turi ne tik rimuoti posmai, bet ir nerimuoti. Tą dalyką visuomet pabrėžiu kalbėdamas su jaunais rašančiais žmonėmis. Nieko nereikia, jei rašai verliuru. Neie-liuotas tekstas irgi turi savo melodiją, kurią reikia pajusti. Eilėraščių – ne laikraštis“, – sakė svečias.

Pasak jį, muzikos mokykla jam buvo ir vienas iš mokyklų. Mat specialybės pamokos vykdavo individualiai. Vaikai būti vienas nėra lengva. Jis to nemėgsta. Bet jam gyvybiškai būtina vienas pabūti. Jis tuomet auga ne tik kūnu, bet ir savo vidumi. Būdamas vienas vaikas gali labiau įsižiūrėti į aplinką, į gamtą. Pavyzdžiui, pajusti kaip šnara žiemą sušalusios prie ežero nendrės. Tos patirties jis gaudavo, kai likus valandėlei iki muzikos pamokų, nebeidavo namo, o vaikštinėdavo ežero pakrante.

Akordeono mokytojas jį užrakindavo kabinete, kad išmokytų pagroti fortepijonu ir nepabėgtų. Vieną kartą jis pamiršo savo mokinį ir iškeliavo namo. Vėliau išmokęs pasprukti pro langą. Benaršydamas muzikos kabineto spintose rado Vivaldžio, Mocarto, Čaikovskio muzikos plokštelių ir patefonu jų klausydavosi. Nuo to laiko labai mėgsta klasikinę muziką.

## IŠSIPILDŽIUSI SVAJONĖ

S. Dagė paprašė S. Stankevičiaus papasakoti apie laišką, kurį rašė sau mokykloje.

Pasak rašytojo, per šimtadienį auklėtoja liepė visiems parašyti laišką sau „Aš po dvidešimties metų“. Dabar perskaitęs tą laišką jis buvo apstulbęs – ten buvo aprašytas dabartinis jo gyvenimas, kad gyvens Vilniuje. Gyvena. Buvo parašyta, kad žmona bus tamsiaplaukė, ilgais juodais plaukais. Gyvena su tamsiaplauke ilgais plaukais, kuriuos ji palaidus nešioja.

Buvo parašyta, kad bus pripažintas, knygų išleids poetas. Tai irgi išsipildė.

„Atrodo, kaip stebuklas. Vėliau skaičiau, kad reikia kurti vizualizacijas ir labai tikėti, kad bus taip, kaip nori. Tuomet viskas išsipildo. Žodis virsta kūnu, jei nenustoji tikėti. Tos vizualizacijos nėra toks jau kvailas dalykas. Yra sakoma, nenustok tikėti ir viskas ateis“, – kalbėjo R. Stankevičius.

## TIK AUŠTOS GYVENIMO AKIMIRKOS

Renginio metu kalbėta ir apie paskutinę R. Stankevičiaus poezijos knygą „Isitvėrimai“. Pasak jį, galima kažko įsitverti, galima įsitverti – save įsodinti šiame pasaulyje. Ištvėrimo prasmė čia irgi svarbi.

„Bet man netinka kūrybinės kančios. Jei kūryba būtų kančia, aš nerašyčiau. Jei rašau, tai ne kančia. Malonumo yra daugiau. Bet būna visko. Antai žiemą atsigulį jau į

patalą. Šalta. Apsikamšai. Staiga, šmaukšt, gera mintis į galvą. Keliš, eini vienomis glaudėmis nedegdamas šviesos jos užrašyti. Stengiesi žmonos nepažadinti. Tik grįžti į patalą – dar viena mintis. Taip kelis kartus sublogies išgirsti mieguistą žmonos balsą: „Ar įkvėpimas, ar vidurius palaido?“. Normaliam žmogui žvelgiant iš šalies gali kilti klausimas, ar čia laimė. Kas iš šalies gali atrodyti kūrybinės kančios, kūrėjui gali būti savaime suprantamas dalykas“ – apie kūrybos subtilybes kalbėjo svečias.

„Isitvėrimai“ atskleidžia poeta bandymus pažinti anapusinį pasaulį, kaip individas ieško Dievo, nori suvokti tik siela apčiuopiamus dalykus, nors supranta, kad atsakymų nėra. Tik tos aukštos mūsų gyvenimo akimirkos, kurių suma yra Amžinybė, Rojus.

„Laikrodžiai stovi vietoje, o žemė sukasi – Prasimano žiemą ir vasarą, minti naujienomis?/ Mados keičia madas, naktys – žvaigždės ištrūkusias./ Gausėja tamsos kariaunos, Dievas palieka vienas./

Medis nuvirsta nukirstas, pumpuras veriasi./ Debesys bėga ir bėga, nors bėgti beprasmiska/ Sienos palaiko sienas. Taiką užtikrina karas./ Klevai retransliuoja Vėlines ir stings-ta po kojom vaškas.“ (eil. Aksioma“).

Susitikimo pabaigoje R. Stankevičius pristatė naują, dar nepublikuotą savo kūrinių pluoštėlį. Atsiprašė, kad jų moutaika juodoka. Toks buvo jo laikas, kai teko palaidoti tėtį, brolių, mamą – visą šeimą, kurioje augo. Poezija buvo tuo metu išsigelbėjimas, kad jis nenuprotėtų.



Rimvydas Stankevičius dalyjo autografus poezijos gerbėjams. Banguolės Alekniėnės-Andrijauskės nuotraukos